

נר מצווה
סח א מיי פ"ד מהל' תפלה הלכה טו פ"ו הלכה א [מש"ע] או"ח סימן קא סעיף א:]
טב מיי"פ הלכות תפלה הלכה ב סג ע"ש יט טוש"ע או"ח סי' ב סעיף יח:
עג מיי"פ פ"ד שם הל' טו סג שם (טוש"ע או"ח סי' קא סעיף א):
עד ד ח מיי"פ ש"ש הלכה יב סג שם טוש"ע או"ח סימן קב סעיף ג:
עז מיי"פ שם הל' טו סג שם טוש"ע או"ח סי' קה:
עח ד ח מיי"פ שם הלכה יא סג שם טוש"ע או"ח סי' תכ סעיף א:
ט מיי"פ פ"ב מהל' קידוש החדש הלכה ה:
אי מיי"פ פ"ד מהל' תפלה הל' טו סג שם טוש"ע או"ח סי' צג סעיף ב:
ב כ מיי"פ פ"ה שם הל' ה סג שם טוש"ע או"ח סימן צא סעיף ו:
ג סעיף ו:

*ה"ג אין הלכה ברבי יהודה שאמר משום ראב"ע. אלא הלכה כרבנן וכן פסק ר"ח דלהכי מיייתי ^(א) רבי אחי ור' אחי שהיו מתפללים ביחוד כרבנן בני עמודי גרסי לאשמעינן להלכה כרבנן: **והתניא** טעה ולא הזכיר של ר"ח בערבית אין מחזירין אותו. ל"ג ליה דהא אמרינן בסמוך טעה ולא הזכיר של ר"ח אין מחזירין אותו לפי שאין מקדשין בו אי נמי אי איתא אגב אחרניא נקט ליה: **כמה** ישחה בין תפלה לתפלה. כגון ארס טעפה ורולס להטפיל שנית וכן בין תפלת שחרית לתפלת המוספין: **כדי** שתתחולל דעתו עליו. ומפרש בירושלמי דהיינו כשילך ארבע אמות: **לפי** שאין מקדשין את החדש בו. פי' לעיל כ"ש פקדון (דף טו.) מה שמקשין ותיפוק ליה משום רשות משום דהיינו דוקא לעשות מלוא אחרת עוברת וי"מ דוקא בזילס ראשונה אין מחזירין אותו לפי שאין מקדשין החדש בזילס אבל בזילס שניה מחזירין אותו שכבר מקודש מיום שלפניו ולא נראה לחלק:

מסתברא מילתא דרב בחדש מלא. כלומר שהיה אותו שלפניו מלא דלוי יכול לאומרה בערבית של מחר שהוא עיקר והיה אומר ה"ר יצחק לכל דבר שאמרו חכמים אין מחזירין אותו כגון יעלה ויבא בערבית ועל הנסים לא מיבעיא אס עקר רגליו ופתח בצרכה שאתחיל לזון מחזירין אותו אלא אפילו לא עקר אלא סמיים אותה צרכה שתקנו בה לאומרה אין מחזירין אותו ולא נהירא לרבינו אלחנן דהא חזינן בצרכת המזון דהזון שאמרו חכמים מחזירין וגם אותו שאין מחזירין שוין היכא דלא עקר רגליו כדאמר לקמן (דף מט.) אס שבה של שבת וסיים בצרכת כולה ועדיין לא התחיל בצרכת הטוב והמטיב אומר כרוך אשך נתן שבתות למנוחה כו' וקאמר נמי התם אס טעה ולא הזכיר של ר"ח קודם שעקר רגליו דהיינו קודם שיתחיל בצרכת הטוב והמטיב דאותה קורא עקר רגליו אומר כרוך אשך נתן ראשי חדשים וכו' אלמא היכא דלא עקר אלו ואלו שוין ואס עקר רגליו שהתחיל בצרכת הטוב והמטיב של שבת חזר לראש ושל ר"ח משעות לא יוכל לתקון והכי נמי יחזור באותה צרכה אס לא התחיל בצרכה שלאחריה. ומיהו אין ראייה מהתם דשאני התם בצרכת המזון שכבר ציך ג' צרכות וצרכת הטוב והמטיב לאו דאורייתא היא על כן אין מחזירין אותו לגמרי כי אין דומה שם הפסק כל כך ואין להביא ממנו ראייה ל"ח צרכות דאס יחזירו כדבר שאין לו לחזור הוי כמו הפסקה ועוד דאין להביא ראייה לכהן דאס היית אומר היכא שלא עקר רגליו צ"ח צרכות שהיה לו לחזור אל"ה היה לריך לחזור לרלס ואין זה הגון ומיהו אומר ר"י דראה את ר"ח דהיכא דלא עקר רגליו חזר לרלס אפי' צדברים שאין מחזירין כגון על הנסים וכן עמא דבר:

זכור וכן פסק ר"ח דלהכי מיייתי רבי אחי ור' אחי שהיו מתפללים ביחוד כרבנן בני עמודי גרסי לאשמעינן להלכה כרבנן: **והתניא** טעה ולא הזכיר של ר"ח בערבית אין מחזירין אותו. ל"ג ליה דהא אמרינן בסמוך טעה ולא הזכיר של ר"ח אין מחזירין אותו לפי שאין מקדשין בו אי נמי אי איתא אגב אחרניא נקט ליה: **כמה** ישחה בין תפלה לתפלה. כגון ארס טעפה ורולס להטפיל שנית וכן בין תפלת שחרית לתפלת המוספין: **כדי** שתתחולל דעתו עליו. ומפרש בירושלמי דהיינו כשילך ארבע אמות: **לפי** שאין מקדשין את החדש בו. פי' לעיל כ"ש פקדון (דף טו.) מה שמקשין ותיפוק ליה משום רשות משום דהיינו דוקא לעשות מלוא אחרת עוברת וי"מ דוקא בזילס ראשונה אין מחזירין אותו לפי שאין מקדשין החדש בזילס אבל בזילס שניה מחזירין אותו שכבר מקודש מיום שלפניו ולא נראה לחלק:

מסתברא מילתא דרב בחדש מלא. כלומר שהיה אותו שלפניו מלא דלוי יכול לאומרה בערבית של מחר שהוא עיקר והיה אומר ה"ר יצחק לכל דבר שאמרו חכמים אין מחזירין אותו כגון יעלה ויבא בערבית ועל הנסים לא מיבעיא אס עקר רגליו ופתח בצרכה שאתחיל לזון מחזירין אותו אלא אפילו לא עקר אלא סמיים אותה צרכה שתקנו בה לאומרה אין מחזירין אותו ולא נהירא לרבינו אלחנן דהא חזינן בצרכת המזון דהזון שאמרו חכמים מחזירין וגם אותו שאין מחזירין שוין היכא דלא עקר רגליו כדאמר לקמן (דף מט.) אס שבה של שבת וסיים בצרכת כולה ועדיין לא התחיל בצרכת הטוב והמטיב אומר כרוך אשך נתן שבתות למנוחה כו' וקאמר נמי התם אס טעה ולא הזכיר של ר"ח קודם שעקר רגליו דהיינו קודם שיתחיל בצרכת הטוב והמטיב דאותה קורא עקר רגליו אומר כרוך אשך נתן ראשי חדשים וכו' אלמא היכא דלא עקר אלו ואלו שוין ואס עקר רגליו שהתחיל בצרכת הטוב והמטיב של שבת חזר לראש ושל ר"ח משעות לא יוכל לתקון והכי נמי יחזור באותה צרכה אס לא התחיל בצרכה שלאחריה. ומיהו אין ראייה מהתם דשאני התם בצרכת המזון שכבר ציך ג' צרכות וצרכת הטוב והמטיב לאו דאורייתא היא על כן אין מחזירין אותו לגמרי כי אין דומה שם הפסק כל כך ואין להביא ממנו ראייה ל"ח צרכות דאס יחזירו כדבר שאין לו לחזור הוי כמו הפסקה ועוד דאין להביא ראייה לכהן דאס היית אומר היכא שלא עקר רגליו צ"ח צרכות שהיה לו לחזור אל"ה היה לריך לחזור לרלס ואין זה הגון ומיהו אומר ר"י דראה את ר"ח דהיכא דלא עקר רגליו חזר לרלס אפי' צדברים שאין מחזירין כגון על הנסים וכן עמא דבר:

זכור וכן פסק ר"ח דלהכי מיייתי רבי אחי ור' אחי שהיו מתפללים ביחוד כרבנן בני עמודי גרסי לאשמעינן להלכה כרבנן: **והתניא** טעה ולא הזכיר של ר"ח בערבית אין מחזירין אותו. ל"ג ליה דהא אמרינן בסמוך טעה ולא הזכיר של ר"ח אין מחזירין אותו לפי שאין מקדשין בו אי נמי אי איתא אגב אחרניא נקט ליה: **כמה** ישחה בין תפלה לתפלה. כגון ארס טעפה ורולס להטפיל שנית וכן בין תפלת שחרית לתפלת המוספין: **כדי** שתתחולל דעתו עליו. ומפרש בירושלמי דהיינו כשילך ארבע אמות: **לפי** שאין מקדשין את החדש בו. פי' לעיל כ"ש פקדון (דף טו.) מה שמקשין ותיפוק ליה משום רשות משום דהיינו דוקא לעשות מלוא אחרת עוברת וי"מ דוקא בזילס ראשונה אין מחזירין אותו לפי שאין מקדשין החדש בזילס אבל בזילס שניה מחזירין אותו שכבר מקודש מיום שלפניו ולא נראה לחלק:

מסתברא מילתא דרב בחדש מלא. כלומר שהיה אותו שלפניו מלא דלוי יכול לאומרה בערבית של מחר שהוא עיקר והיה אומר ה"ר יצחק לכל דבר שאמרו חכמים אין מחזירין אותו כגון יעלה ויבא בערבית ועל הנסים לא מיבעיא אס עקר רגליו ופתח בצרכה שאתחיל לזון מחזירין אותו אלא אפילו לא עקר אלא סמיים אותה צרכה שתקנו בה לאומרה אין מחזירין אותו ולא נהירא לרבינו אלחנן דהא חזינן בצרכת המזון דהזון שאמרו חכמים מחזירין וגם אותו שאין מחזירין שוין היכא דלא עקר רגליו כדאמר לקמן (דף מט.) אס שבה של שבת וסיים בצרכת כולה ועדיין לא התחיל בצרכת הטוב והמטיב אומר כרוך אשך נתן שבתות למנוחה כו' וקאמר נמי התם אס טעה ולא הזכיר של ר"ח קודם שעקר רגליו דהיינו קודם שיתחיל בצרכת הטוב והמטיב דאותה קורא עקר רגליו אומר כרוך אשך נתן ראשי חדשים וכו' אלמא היכא דלא עקר אלו ואלו שוין ואס עקר רגליו שהתחיל בצרכת הטוב והמטיב של שבת חזר לראש ושל ר"ח משעות לא יוכל לתקון והכי נמי יחזור באותה צרכה אס לא התחיל בצרכה שלאחריה. ומיהו אין ראייה מהתם דשאני התם בצרכת המזון שכבר ציך ג' צרכות וצרכת הטוב והמטיב לאו דאורייתא היא על כן אין מחזירין אותו לגמרי כי אין דומה שם הפסק כל כך ואין להביא ממנו ראייה ל"ח צרכות דאס יחזירו כדבר שאין לו לחזור הוי כמו הפסקה ועוד דאין להביא ראייה לכהן דאס היית אומר היכא שלא עקר רגליו צ"ח צרכות שהיה לו לחזור אל"ה היה לריך לחזור לרלס ואין זה הגון ומיהו אומר ר"י דראה את ר"ח דהיכא דלא עקר רגליו חזר לרלס אפי' צדברים שאין מחזירין כגון על הנסים וכן עמא דבר:

גיליון הש"ס

מנתי אפילו המוקד. פי' זמא י"ח ט"ז ט"ז ד"ה כ"ס:

הגהות הג"ח

(א) גמ' ולא הזכיר של ר"ח בערבית וכו'. בשתיים הא"מ. ול"ג ס"ח אין א"ח:
 (ב) תוס' ד"ה אין הלכה כו' ול"ג מיי"פ הבא כ"י א"ח וכו' בידר בני עמודי היכא דהוה גרסי כ"ל וכו' כרבנן נמתי:

הגהות הגר"א

[א] גמרא של ר"ח בערבית. ל"ג ר"ח ופ"ג ל"ג אלא בשתיים אין ט' ל"ג:

תורה אור השלם

1. ואתחנן אל' יי' בשנת ההוא (דברים ג. טז.) לאמר.
2. ויחל משה את פני יי' אליהו ויאמר לקה יי' ויחיה אפך בעמך אשר הוצאת מארץ מצרים עבדך גדול ויקר ונבון: (שמות כב. יא.)
3. והיא מרת נפש ותתפלל על יי' ויקבל תפלתך: (שמואל א. יג.)
4. ואני פרע חסדך אבא ביתך אשתתוף אל היכל קדשך (תהלים ט. ח.)
5. הבו ליי' כבוד שמו השתחוו ליי' בהדרת קדש: (תהלים טו. ג.)
6. עבדו את יי' ביראה וגילו בירעהו: (תהלים יב. יב.)
7. בקל עיב ויהי מותר ויהי שפתים אך למוחזר: (שפתי י. כב.)

הדרן עלך תפלת השחר

כוכב ראש. הכנעה: **שוקין שעה אחת**. במקום שצ"ח להתפלל: **גמ' אשתחוה אל היכל קדשך ביראתך**. מתוך יראה: **מליין נפשיה**. מקטט עלומו בצדקו: **עבדו את ה' ביראה**. תפלה שהיא לנו במקום עבודה עשו אותה ביראה: ***ככל עיני ישיה מותא**. כשאלם מראה את עלמו על"ז יהיה לו שכר: **דקום קא דתא עובא**. יוסר מדלי' ונראה כפורק עול: **תפילין מנחנא**. והס עדות שממשתל קוני ומשרתו עלי:

עליו דכתיב 'ואתחנן אל ה' ומ"ד כדי שתתחולל דעתו עליו דכתיב 'ויחל משה אמר רב ענן אמר רב 'טעה ולא הזכיר של ר"ח ערבית אין מחזירין אותו לפי שאין בית דין מקדשין את החדש אלא כיום אמר אמימר מסתברא מילתא דרב בחדש מלא אבל בחדש חסר מחזירין אותו א"ל רב אשי לאמימר מכדי רב טעמא קאמר ^ב מה לי חסר ומה לי מלא אלא לא שנא:

הדרך עלך תפלת השחר

אין 'עומדין להתפלל אלא מתוך כבוד ראש חסידים הראשונים היו שוהין שעה אחת ומתפללין כדי שיכוונו לבם לאביהם שבשמים * אפי' המלך שואל בשלמו לא ישיבנו ואפי' נחש כרוך על עקבו לא יפסיק: **גמ' מנא ה"מ** א"ר אלעזר דאמר קרא ³ והיא מרת נפש ממאי דילמא חנה שאני דהות מריא לבא טובא אלא א"ר יוסי בר' חנינא מהכא ⁴ ואני ברכ חסדך אבא ביתך אשתחוה אל היכל קדשך ביראתך ממאי דילמא דוד שאני דהוה מצער נפשיה ברחמי טובא אלא אמר ר' יהושע בן לוי מהכא ⁵ השתחוו לה' בהדרת קדש אל תקרי בהדרת אלא בהדרת ממאי דילמא לעולם אימא לך הדרת ממש כי הא דרב יהודה ² הוה מציינן נפשיה והדר מצלי אלא בר יצחק מהכא ⁶ עבדו את ה' ביראה וגילו ברעהו * מאי וגילו ברעהו א"ר אדא בר מתנא אמר *רבה במקום גילה שם תהא רעדה אביי הוה יתיב קמיה דרבה חזייה דהוה קא בדה טובא אמר וגילו ברעהו כתיב א"ל אנא תפילין מנחנא ר' ירמיה הוה יתיב קמיה דר' זירא חזייה דהוה קא בדה טובא אמר ליה ⁷ בכל עיב יהיה מותר כתיב א"ל אנא תפילין מנחנא מר בריה דרבינא עבד הלולא לבריה חזוניהו לרבנן דהוו קבדחי טובא

הדרן עלך תפלת השחר

אל תקרי בהדרת אלא בהדרת. תימה אמאי לא מוכח בדיה מדכתיב בתריה חילו מלפניו כל הארץ וי"ל היינו קרא דכתיב במוזמר הבו לה' בני אליה ומהוא קרא צע' לכוים בתמכת מגילה (דף יז) שאומרים אותו וצבורות וקדושת השם וי"ח צרכות תקיט כנגד האזכרות ומשום הכי דייק מאווחו קרא שכתוב באותה פרשה אבל אותו דחילו וגו' אינו כתוב באותה פרשה:

[ק הא ברל"ג ועין ע"ס]

[כמות מ. סכנות ט.]

[חילין ז.]

לעיל דף ת.

[כמות מ. סכנות ט.]

דיבורי רש"י מחלפס ביה

[כמות מ. סכנות ט.]

זמא ד:

רב ס"ז

מסורת הש"ס

[עין לעיל מה. פרש"י דה"ה ספא]
[עין לעיל ל:]
[וק חתא להד"ה תפנית ב.]

[יקרא סו]

[עין תוספתא שבת כ: ד"ה אגן
ותוספתא בבא מציעא כט: וחולין פד:
ד"ה בנותן]

עין צפון עיקר הברייתא

גדה סו: מנילה כח:

[עין פירות רכ"ו ותוספתא בבבא מציעא טז:]

פסחים דף ט. מנחות סו: גדה סו:

מעילה יב:

תוספתא פירק ג הלכה כח

שבת ל: פסחים קו.

עירובין סד.

סוטה מו:

[גדל אשי. ל"ה בסוטה מו: וד"ה רש"י
בבבא מציעא כט: וד"ה וזו. ע"ש עקר מנחה
ופ"ע ברש"י בילה ו. ד"ה אגן]
תוספתא פירק ג הלכה ו

תוספתא שם הלכה ז

לקמן לז:

תוספתא פירק ג הלכה ח

שבועה זיהו:

ר"ף וד"ה לא נסבו

שבועה זיהו:

אין עומדין

כסא דמוקרא. * כוס של זכוכית לזנה: * לשיני לן מר. שירה: הוי
תורה וחי מלוא דמגנו עולן. היכן התורה ששקנו והיכן המלות שאנו
מקיימין שיגינו עלינו מדינה של נהינס: הלכה פסוקה. שאינה
לריכה עיון שלא יחא מהרהר בה כהפלתו: יוצאת עליה ז' נקיים.

פרק המישי

לא.

אייתי כסא דזווגתא חיורתא. מכאן נהגו לשכר זכוכית כגסאון:
* במקום גילה שם תהא רעדה. פאסונו של מקרא עבדו את ה' ביראה
וכשיבא יום רעדה תגילו והכי מפורש בירושלמי
עבדו את ה' ביראה היינו תפלה דלקרי עבודה * דתניא בספרי
[פ' עקב] ולעבדו ככל זבנכם זו תפלה:

המוקין דם בבחמת קדשים וכו'.
וקשה דאמר צפ"ג דע"ז
[דף מה] גזי דמיס חילוניס ודמיס
פנימיים של קרבנות אלו ואלו מכריס
לנגיסי לכל אלמא דחון מועלין כהן
וה"ל דתסא היינו לאחר ויקרא דמיס
וכבר נכתפנו צבליס מה שחון כהן
הכא: רבנן עבדי כמתניתין.
וכותיבי ק"ל ולכן חון מתפללין
מתוך קלות ראש ושחוק אלף מתוך
טובד ראש ושמחה של מלוא כגון
שעסק בדברי תורה ולכן נהגו לומר
ספוקי דזמרה ואשרי קודם תפלה:

רב אשי עבדי כברייתא. ירושלמי
לא יעמוד ויתפלל אלף מתוך
דבר הלכה אל' ירמיה עטוק בלתי
לזכור פטוקי בדברי תורה דמי:

שכן מצנינו כנביאים הראשונים
ששייבו דריהם כדברי שבח
ותנחומין. ומקשה בירושלמי חון
מירמיה וכו' והא כתיב כי אם מאס
מאסתנו (איכה ה) מיהו מההוא
קראי דסוף תרי עשר וקהלת לא
פריך מירי שחושני צבוס בדברי
תנחומין ולא מיירי צפורענות
דישראל: ומוצאין בויתא אחרת.
תימה דאמר לקמן [דף לז] הכא
לשחוק כסוף כל כרסה וכרסה לממין
אותו שלא ישמה ותימן כר"ל יוסף
דהכא מיירי כמתניס סה"כ אומר
אחר י"ח כרכות ולא נהירא דהא
מ"ח קאמר וכרסה להכ"י ודואי
כסוף כל כרסה אסור לשחוק אלף
כמתנע הכרסה מיהא מותר לשחוק
וכהני מיירי הכא וכשהיה מגיע
לסוף הכרסה היה זקוק ולכן נהגו
העולם כדאש השנה וזכוס הכפריס
שמתפללי זכרנו וזכון סן ותמלון
ששוחים כשגמיעים לפסוקים
וזכוס כרסה וזקפין שחון לשחוק
כסוף כרכות אלף היכא דתקון:

שכנו מצנינו כנביאים הראשונים
ששייבו דריהם כדברי שבח
ותנחומין. ומקשה בירושלמי חון
מירמיה וכו' והא כתיב כי אם מאס
מאסתנו (איכה ה) מיהו מההוא
קראי דסוף תרי עשר וקהלת לא
פריך מירי שחושני צבוס בדברי
תנחומין ולא מיירי צפורענות
דישראל: ומוצאין בויתא אחרת.
תימה דאמר לקמן [דף לז] הכא
לשחוק כסוף כל כרסה וכרסה לממין
אותו שלא ישמה ותימן כר"ל יוסף
דהכא מיירי כמתניס סה"כ אומר
אחר י"ח כרכות ולא נהירא דהא
מ"ח קאמר וכרסה להכ"י ודואי
כסוף כל כרסה אסור לשחוק אלף
כמתנע הכרסה מיהא מותר לשחוק
וכהני מיירי הכא וכשהיה מגיע
לסוף הכרסה היה זקוק ולכן נהגו
העולם כדאש השנה וזכוס הכפריס
שמתפללי זכרנו וזכון סן ותמלון
ששוחים כשגמיעים לפסוקים
וזכוס כרסה וזקפין שחון לשחוק
כסוף כרכות אלף היכא דתקון:

מחבירו אלא מתוך דבר הלכה שמתוך כך וזכרוהו כי הא * דרב כהנא אלויה

לרב שימי בר אשי מפום נהרא עד בי צניתא דבבל כי מואא להתם א"ל מר
דואי דאמרי אינשי הני צניתא דבבל איתנהו מר'אדם הראשון ועד הנינא
א"ל אדכרתן מילתא דרבי יוסי כרכי הנינא דאמר ר' יוסי כרכי הנינא מאי
דכתיב * בארץ אשר לא עבר בה איש ולא ישב אדם שם וכי מאחר דלא עבר
היאך ישב אלא לומר לך כל ארץ שגור עליה אדם הראשון לישוב נתישבה
וכל ארץ שלא גור עליה אדם הראשון לישוב לא נתישבה רב מרדכי אלויה

* לרב שימי בר אשי מהגרונאי ועד בי כיפי ואמרי לה עד בי דורא:
ת"ר * המתפלל צריך שיכוין את לבו לשמים אבא שאול אומר סימן לדרב * תבין
לכם תקשיב אונך תניא * א"ר יהודה כך היה מנהגו של ר"ע כ"ש שהיה מתפלל
עם הצבור היה מקצר ועולה מפני שורח צבור * וכשהיה מתפלל בניו לבין
עצמו אדם מניחו בוויית זו ומוצאו בוית אחרת וכל כמה מפני ביעויות
והשתחויות: א"ר חייא בר אבא * לעולם יתפלל אדם בבית ישיש של חלונות
שנאמר * וכיון פתיחן ליה וגו' * יכול יתפלל אדם כל היום כלו כבר מפורש על

ידי דניאל וזמנין תלתא וגו' יכול משבא לגולה הוחלה כבר נאמר די הוא עבד מן קדמת דנא יכול יתפלל
אדם לכל רוח שירצה ת"ל (לקבל) [נגד] ירושלם יכול יהא כוללן בבת כבר מפורש ע"י דוד דכתיב * ערב
ובקר וצהרים וגו' יכול ישמיע קולו כהפלתו כבר מפורש על ידי חנה שנאמר * וקולה לא ישמע יכול * ישאל
אדם צרכיו ואח"כ יתפלל כבר מפורש על ידי שלמה שנאמר * לשמוע אל הרנה ואל התפלה רנה זו תפלה
תפלה זו בקשה אין אומר דבר * (בקשה) אחר אמת ויצבי * אבל אחר התפלה אפי' כסדר ויודי של יה"כ
אומר איתמר נמי אומר רב חייא בר אשי אמר רב * אע"פ שאמרו שואל אדם צרכיו בשומע תפלה אם בא
לומר אחר תפלתו אפילו כסדר של יה"כ אומר: אמר רב מתפלל כמה להכתוב כברוותא איכא למשמע
מוהר קראי דהנה * והנהגה היא מדברת על לבה * מכאן מתפלל צריך שיהיו לבו * רק פתחיה געות * מכאן
למתפלל שיתחבר בשפתו * וקולה לא ישמע * מכאן שאסור להגיבה קולו בתפלתו * ויחשבה עלי לשכורה
* משכור אסור להתפלל * ויאמר אליה עלי עד מתי תשתכרין וגו' א"ר אלעזר מכאן לרואה בחברו

עין משפט

נר מצוה
ג א' טוש"ע א"ח סימן תקס
סעף ה:

ד ב' מיי"פ"ד מהלכות תפלה
הלכה יח סגנו עשין ח טוש"ע
א"ח סי' צג סעף ג:

ה ג מיי"פ"א מהלכות איסורי
ביאה הל' ד סגנו לאוין קיא
טוש"ע י"ד סי' קפג: [רב אלפס
כאן ובשבעות פ"ב דף רפ"ט]:
ו ד מיי"פ"ג מהל' מעשר
הלכה ו טוש"ע י"ד סימן
שלא סעף פד:

ז א מיי"פ"ב מהלכות מעילה
הלכה יא סגנו עשין וי:

ח ו מיי"פ"ד מהלכות תפלה
הל' ח סגנו עשין יט טוש"ע
א"ח סי' צג ס"ב

ט ז מיי"ש מהלכות ט סגנו שם
טוש"ע א"ח סימן צח סעף א:

י א מיי"פ"ו שם הלכה ב טוש"ע
א"ח סי' נג סעף יא:

יא ט טור א"ח סי' קד:

יב י מיי"פ"ה מהלכות תפלה
הלכה ו סגנו שם טוש"ע א"ח
סימן צ סעף ד:

יג כ מיי"פ"ו שם הל' ב טוש"ע
א"ח סימן קיט סעף א:

יד ל מיי"פ"ד שם הל' טו
סגנו שם טוש"ע א"ח סי' קא
סעף ב:

טז ז מיי"פ"ד שם הל' יז סגנו
שם טור ושו"ע א"ח סי' צט
סעף א:

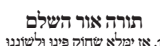

הגרות הב"ח
(א) רש"י ד"ה אלף מתוך שמה
של מלוא ענין:

הגרות הגר"א
[א] גמרא אלף מתוך דברי הלכה.
רש"י קו על דעת דבר הלכה וז"ל
שמה של מלוא:

[ב] שם (וק) תכנה זו מתוקה

תורה אור השלם

- 1. אין יבוא שחוק פני וישנוני
רצה אז יאמרו בגוים הגדיל יי
לעשות עם אלה: (תהלים קמ. ב.)
2. ולא אמרו איה יי המעלה
אתנו מארץ מצרים המולדת
אתנו בארץ כנען בארץ עברא
ויהיה בארץ ציה ועלמות
בארץ לא עבר בה איש ולא ישב
אדם שם: (ויחאה ב. ו.)
3. תאות עניים שמעתי יי תבין
לכם תקשיב אונך: (תהלים י. י.)
4. ודניאל קדי ידע די רשעים
כתביא על לביה וכו' פתיחן
לה בעליותה נגד ירושלם ונקמן
תלתה בימא הוא כגון על
כרכוהי ומיעלא ומודא קדם
אלהה קל קמל די הוא עבד מן
קדושת דיה: (דניאל ג. א.)
5. ערב ובקר וצהרים
אשיחה ואהמה וישמע קולי:
(תהלים נה. י.)
6. ותנהג היא מדברת על לבה
רק שפתיה נעות וקולה לא
ישמע וישמע עלי לשפרי:
(שמואל א. א. ג.)
7. ופנית אל תפלת עבדך ואל
תחנני וי אלהי לשמע אל דעה
ואל תתפלל אש עבדך מתפלל
לפניך יהי: (תהלים נ. כח.)
8. ויאמר אלהי עלי עד קמי
משקביו וקסירי את ימי מעליך:
(שמואל א. א. י.)

אין עומדין

פרק המישי

ברכות

לב.

עין משפט

נר מצוה

כג אמ"י פ"א מהלכות תפילה הלכה ב:

תורה אור השלם

1. כיום הוא נאם יי אספה הולנדית והדגמה אקדמית ואשר הולנדית: (מורה ד, ו)
2. הכישר היה לא אוכל לעשות לכה בית ישראל נאם יי הנה חמור פד היצי נן אהם פדי בית ישראל: (דברים ט, ו)
3. ונתתי לכם לב חדש ורוח חדשה אמן בקרבכם ותהי את לב האמן בקרבכם ונתתי לכם לב פשוט: (יחזקאל כ, כ)
4. ואת רוחי אמן בקרבכם ועשיתי את אשר בחזקת מלבי ובשפטי תשמרו ועשיתם: (יחזקאל כ, כ)
5. ויצעק העם אל משה והתפלל משה אל יי ותשקע האזני: (במדבר ט, ט)
6. אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל בעצת היידין בפני בני ישראל מול סוה בין פארן ובין תפל ולבן חצרת ודי ודיב: (דברים א, א)
7. כשירשיתם וישבעו שבעי ויהם על בן שכמו: (דברים ג, ו)
8. וידם לבבך ושכחת את יי אלהיך המציל את ישראל ממצרים מפי עבדי: (דברים ח, ז)
9. כי אביאנו אל הארץ אשר נשבעתי לאבותינו ונתת חלב ודבש ואכל וישבע וישן ויפתה אל אלהים אחרים ועבדום ונתנו ונתפד את בנותינו ויבנים: (דברים ט, כ)
10. וישמון וישון ויבטון שמנת עבתי קשתי וישל אלה עשיתי ויבלי עיר וישעתי: (דברים כ, ט)
11. והיא לא ידעה כי אמן נתתי לה תהן ותהי וישן וישן ויבטון ויבנותי לה ונתת עשוי לעלי: (דברים ב, ו)
12. וידבר יי אל משה לך רד כי שחת עמך אשר השליט מארץ מצרים: (דברים כ, ז)
13. וידבר משה ואמר אל משה ואלה שמות המלכות אשר אמרת ואלה שמות המלכות אשר אמרת ואלה שמות המלכות אשר אמרת: (דברים ט, ט)
14. ועתה הניחה לי ויחר אפי כהם ואכלם ואישעה אותך לגוי גדול: (דברים כ, ח)
15. ויחל משה אמן פני יי אלהיו ואמר לקה יי ויחל אמן פני יי אלהיו ויאמר לקה יי ויחל אמן פני יי אלהיו ויאמר לקה יי ויחל אמן פני יי אלהיו: (דברים ט, ט)
16. איש כי יד נדל לא ישבע שבעה לאמר אשר על נפש לא יחל ויבין קבל היציא מפיו ישיחה: (במדבר א, א)
17. ועתה אם תשא חטאתם ואם אין תתנו נא מספרך אשר קהבת: (דברים כ, ט)
18. וכן לאברהם ליצחק ולישראל עבדין אשר נשבעת להם בן ויתדבר אלם אברהם את דברם ויתדבר אלם אברהם את דברם ויתדבר אלם אברהם את דברם: (דברים ט, ט)
19. מבולתי יכלת יי להביא את העם הזה אל הארץ אשר נשבעת להם וישחטם במדבר: (במדבר ט, ט)
20. ויאמר יי קלתי כן ידבר: (במדבר ט, ט)
21. ואולם חיי אני וישל אמן פני יי אלהיו: (דברים ט, ט)
22. ואתה נא ויאראה את היי וישחטם במדבר: (דברים א, כ)

דכתיב ואשר הרעותי. רישא דקרא אוספה הולנדית והדגמה אקדמית ואשר הולנדית: (מורה ד, ו) **מקראות הללו**. שמעידין שיש ביד הקדוש ברוך הוא לתקן ירכו ולהסיר ילך הרע ממנו: **נתמוטטו**. רגלינו במשפט אלז עכשיו יס לנו פתחון פה שהוא גרם לנו שברא ילך הרע: **העית**. לשון זריקה כמו כמטחי קשת (בראשית כג): **אין ארי נוהם**. שמה ומשנע ומזיק: **מלי כריסיה זני נישן**. מילוי הכרס הוא ממיני חטאים הרעים. זני מתרגמין למינהו לזוגי (בראשית ו): **הרף ממני**. הרחוק שיש כח בידו למחול ע"י תפלה: **הניחה לי**. משמע שהיה אוהו בו: **שלא רגלים**. אצרכם ילחק ויעקב: **שהחלשו**. הפליר בו אנוי"ר בלע"ז: **נדלו**. דבורו שאמר ואלם: **שומר עלמו למיחה**. ויחל לשון חלל: **שהחלה עליהם מדת רחמים**. כמו יחולו על ראש יואב (ש"ב ג) לשון הכיח: **שחזתו לחילו**. גרם: **ששחף דרגמי**. מולי"ר בלע"ז: **אשר נשבעת להם בן**. שגמר צפקות ילחק זי נשבעתי (בראשית כג): **עד לאן**. עד כעוכבי השמים: **מחלן ואילך**. **דברי דרכי**. **דרכים רחמים לי**. כנסה אמת לי אעלה אהכם מעני מלרים אל ארץ טובה ורחבה (שמות ג): **החיימני**. צפני האומות:

דכתיב **1 ואשר הרעותי**: * אמר רבי חמא ברבי חנינא אלמלא שלש מקראות הללו נתמוטטו רגליהם של שונאי ישראל חד דכתיב ואשר הרעותי וחד דכתיב **2 הנה כחומר ביד היוצר כן אתם בידי בית ישראל וחד דכתיב **3 והסירותי את לב האבן מבשרכם ונתתי לכם לב בשר רב פפא** אמר מהכא **4 ואת רוחי אתן בקרבכם ועשיתי את אשר בחקי תלכו ואמר רבי אלעזר משה הטיח דברים כלפי מעלה שנאמר **5 ויתפלל משה אל ה' אל תקרי אל ה' אלא על ה' שכן דבי רבי אליעזר בן יעקב * קורין לאלפין **6**** עיינין ולעיינין אלפין דבי רבי ינאי אמרי מהכא **6 ודי זהב מאי ודי זהב אמרי * דבי ר' ינאי כך אמר משה לפני הקב"ה רבונו של עולם בשביל כסף וזהב שהשפעת להם לישראל עד שאמרו די הוא גרם שעשו את העגל אמרי דבי ר' ינאי אין ארי נהם מתוך קופה של תבן אלא מתוך קופה של בשר אמר רבי אושעיא משל לאדם שהיתה לו פרה כחושה ובעלת אברים האכילה כרשינין והיתה מבעטת בו אמר לה מי גרם לך שתהא מבעטת בי אלא כרשינין שהאכלתיך אמר רבי חייא בר אבא אמר ר' יוחנן משל לאדם אחד שהיה לו בן הרחיצו וסכו והאכילו והשקהו ותלה לו כים על צוארו והושיבו על פתח של זונות מה יעשה אותו הן שני שאמר **7 כמרעיתם וישבעו ושבול** וירם לבם על בן שכחוני רב נחמן אמר מהכא **8 ורם לבבך ושכחת את ה' ורבנן אמרי מהכא **9 ואכל ושבע ודשן ופנה ואי בעית אימא מהכא **10 וישמן וישון ויבעט אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן מנין שחור הקדוש ברוך הוא והודה לו למשה שנאמר **11 וכסף הרביתי * להם וזהב עשו לבעל: **12**** וידבר ה' אל משה לך רד מאי לך רד אמר רבי אלעזר אמר לו הקדוש ב"ה למשה משה רד מגדולתך כלום נתתי לך גדולה אלא בשביל ישראל ועבשיו ישראל חטאו **13** אתה למה לי מיד תשש כחו של משה ולא היה לו כח לדבר וכיון שאמר **13 הרף ממני ואשמידם אמר משה דבר זה תלוי בי מיד עמד ונתחוק בתפלה ובקש רחמים משל למלך **14** שכעס על בנו והיה מכה מכה גדולה והיה אוהבו וישב לפניו ומתירא לומר לו דבר אמר המלך אלמלא אוהבי זה שיושב לפני הרגתך אמר דבר זה תלוי בי מיד עמד והציגו: **14** ועתה הניחה לי ויחר אפי בהם ואלכלם ואעשה אותך לגוי גדול וגו' אמר רבי אבהו אלמלא מקרא כתוב אי אומר לאומרו מלמד משה להקדוש ברוך הוא כאדם שהוא תופס את חבירו בבגדו ואמר לפניו רבונו של עולם אין אני מניחך עד שתמחול ותסלח להם: **14** ואעשה אותך לגוי גדול וגו' אמר רבי אלעזר אמר משה לפני הקדוש ב"ה רבונו של עולם ומה כסא של שלש רגלים אינו יכול לעמוד לפניך בשעת כעסך כסא של רגל אחד על אחת כמה וכמה ולא עוד אלא שיש כי כושת פנים מאבותי עכשיו יאמרו ראו פרנס שהעמיד עליהם בקש גדולה לעצמו ולא בקש עליהם רחמים: **15** ויחל משה את פני ה' אמר רבי אלעזר **15** מלמד שעמד משה בתפלה לפני הקדוש ברוך הוא עד שהחלהו * ורבא אמר עד * שהפך לו נדרו כתיב הכא ויחל וכתוב התם **16** לא יחל דברו ואמר מר הוא אינו מיחל אבל אחרים מחילין לו ושמואל אמר מלמד שמסר עצמו למיתה עליהם שנאמר **17** ואם אין מחני נא מספרך * אמר רבא אמר רב יצחק מלמד שהחלה עליהם מרת רחמים ורבנן אמרי מלמד שאמר משה לפני הקב"ה רבש"ע חולין הוא לך מעשות כדבר הזה ויחל משה את פני ה' תניא רבי אליעזר הגדול אומר מלמד שעמד משה בתפלה לפני הקדוש ברוך הוא עד שאחזתו אחילו מאי אחילו אמר רבי אלעזר אש של עצמות מאי אש של עצמות אמר אביי אשתא דגרמי **18** וזכור לאברהם ליצחק ולישראל עבדיך אשר נשבעת להם כך מאי כך אמר רבי אלעזר אמר משה לפני הקדוש ב"ה רבונו של עולם אלמלא נשבעת להם בשמים ובארץ הייתי אומר כשם ששמים וארץ בטלים כך שבעותך בטלה ועכשיו שנשבעת להם בשמך הגדול מה שמך הגדול חיי וקיים לעולם ולעולמי עולמים כך שבעותך קיימת לעולם ולעולמי עולמים: **18** ותדבר אליהם ארבה את זרעכם כעוכבי השמים וכל הארץ הזאת אשר אמרת היא אשר אמרת אשר אמרת מיבעי ליה אמר רבי אלעזר עד כאן דברי תלמיד מכאן ואילך דברי הרב ורבי שמואל בר נחמני אמר אלו ואלו דברי תלמיד **19** אלא כך אמר משה לפני הקדוש ברוך הוא רבונו של עולם דברים שאמרת לי לך אמור להם לישראל בשמי הלכתי ואמרת להם בשמך עכשיו מה אני אומר להם: **19** מבולתי יכולת ה' יכול ה' מיבעי ליה אמר רבי אלעזר אמר משה לפני הקב"ה רבש"ע עכשיו יאמרו אומות העולם תשש כחו כנקבה ואינו יכול להציל אמר הקב"ה למשה והלא כבר ראו נסים וגבורות שעשיתי להם על הים אמר לפניו רבונו של עולם עדיין יש להם לומר למלך אחד יכול לעמוד לשלשים ואחד מלכים אינו יכול לעמוד אמר ר' יוחנן מנין שחור הקדוש ברוך הוא והודה לו למשה שנאמר **20** ויאמר ה' סלחת כדברך תני רבי רבי ישמעאל כדברך עתידים אה"ע לומר כן אשרי תלמיד שרבו מודה לו **21** ואולם חיי אמן אמר רבא אמר רב יצחק מלמד שאמר לו הקדוש ב"ה למשה משה החייטני בדברך: * דרש רבי שמלאי * לעולם יסדר אדם שבתו של הקב"ה ואחר כך יתפלל מגלן ממש דכתיב **22** ואתחנן אל ה' בעת ההיא וכתוב **23** ה' אלהים אתה החלוט להראות את עבדך את גדלך ואת ירך החזקה אשר מי אל בשמים ובארץ יעשה כמעשיו וכגבורותיו וכתוב בתריה **24** אעברה נא ואראה את הארץ הטובה וגו': (סימן מעשי"ם צדק"ה קרב"ן כה"ן תעני"ת מנע"ל ברו"ל):**************

20 ויאמר יי קלתי כן ידבר: (במדבר ט, ט)
21 ואולם חיי אני וישל אמן פני יי אלהיו: (דברים ט, ט)
22 ואתה נא ויאראה את היי וישחטם במדבר: (דברים א, כ)

[מורה ד, ו]

[מורה ד, ו]

[מורה ט, ט]

דרך למד לה

[אין ל' ז' ו]

[ל' שחתיך וכן הוא בליקוט וכו' והוא כעין כדליתא בדרם מנצ"ח קב"ה תוספת בטרות ג, ד. ספרין] ו' יצחק אמר מלמד בו' כ"ל וכו' בליקוט וכו']

פ"א:

23. אדע יי אתה החלוט לתראות את עבדך את גדלך ואת ירך החזקה אשר מי אל בשמים ובארץ אשר יעשה כמעשיו וכגבורותיו:
24. אעברה נא ויאראה את היי וישחטם במדבר ויחל משה את פני ה' ויחל משה את פני ה' ויחל משה את פני ה': (דברים א, כ)

20. ויאמר יי קלתי כן ידבר: (במדבר ט, ט)
21. ואולם חיי אני וישל אמן פני יי אלהיו: (דברים ט, ט)
22. ואתה נא ויאראה את היי וישחטם במדבר: (דברים א, כ)